

Broj 61 * Godina VIII * oktobar/listopad 2007.

GLASNIK

Sastanak privrednih komora

Stvoriti uslove za primjenu CEFTA sporazuma

Konferencija u Sarajevu

Ekonomске reforme ne smiju biti na čekanjju

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina VIII
Broj 61
Oktobar/listopad 2007.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo

Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
420088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

Štampa: "BIROGRAF" Sarajevo,
Kasima efendije Dobrače 14
Besplatan primjerak

Grupacija javnog prijevoza putnika u FBiH

Cjenovnik i Pravilnik treba doraditi

U Tuzli je 18. oktobra održana redovna sjednica Odbora grupacije javnog prijevoza putnika u Federaciji BiH na kojoj je razmatrano:

- Informacija o usklađivanju cijena usluga autobusnih stanica u Federaciji BiH (Cjenovnik usluga autobusnih stanica - prijedlog);

- Izmjene i dopune Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu usklađivanja, registracije i ovjere redova vožnje, te sadržaju i načinu vođenja registra, i

- Zahtjev "Špedicijaturista" d.d. Bugojno, dostavljen Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine.

Iako je na Cjenovniku i Pravilniku dugo rađeno, konstatirano je da oba dokumenta treba još doraditi sukladno iznesenim mišljenjima i prijedlozima članova Odbora, te tako dorađene tekstove ponuditi za usvajanje na narednoj sjednici

Odbora koja bi trebala biti održana u narednih petnaestak dana.

Što se tiče zahtjeva "Špedicijaturista", zauzet je stav da Grupacija podrži zahtjev ove članice u vezi sa ukidanjem linije Prozor (BiH) – Weles (Austrija), jer su se stekli svi zakonom predviđeni uslovi da resorno ministarstvo ukine navedenu liniju. U tom smislu Grupacija će uputiti urgenciju nadležnom ministarstvu.

Na kraju sjednice, svečano je ispraćen, u zasluženu mirovinu, doskorašnji pomoćnik federalnog ministra prometa i komunikacija Smail Šarić, koji je, u najvećoj mjeri, zaslužan za izvanrednu suradnju između ministarstva u kojem je radio i ove grupacije, odnosno Komore FBiH u nekoliko proteklih godina.

F. ĐIKIĆ

Sastanak privrednih komora zemalja bivše Jugoslavije

Stvoriti uslove za primjenu CEFTA sporazuma

Privredne komore zemalja bivše Jugoslavije nastaviće međusobnu saradnju u pravcu jačanja dobrosusjedskih odnosa, poticanja ekonomskog razvoja i konkurentnosti privreda u regionu, te davati konstruktivan doprinos na ubrzanju procesa pridruživanja EU, zaključeno je na 13. susretu predsjednika i ovlaštenih predstavnika ovih asocijacija, koji je održan 23. 09. 2007. godine u Privrednoj komori Republike Srpske, u Banjaluci

Teme susreta su obuhvatile sljedeća područja:

1. Predstojeće aktivnosti komora u vezi sa implementacijom CEFTA 2006.,
2. Aktuelna pitanja rada komora i
3. Vanjskotrgovinska razmjena u regionu.

Memorandum

Sa ciljem jačanja uloge Foruma privrednih komora CEFTA, dogovoreno je da se u što kraćem roku sačinii memorandum o razumijevanju između komora osnivača Foruma koji bi predstavljao osnovu za buduće aktivnosti Foruma, kao i da se potpiše Memorandum o saradnji Foruma komora i Pakta stabilnosti jugoistočne Evrope.

Privredne komore će, u postupku provođenja CEFTA sporazuma, svoje aktivnosti usmjeriti na proces edukacije na način da se sav stručni potencijal komora regiona uključi u ovaj proces.

Komore će se zalagati za usvajanje i provođenje jedinstvenog sistema i programa edukacije.

Zajednički stav

Izraženo je i zadovoljstvo formiranjem tri radne grupe, koje čine predstavnici komora (1. Carine i kumulacija porijekla, 2. Nekarinske ba-

rijere i tehnički propisi i 3. Poljoprivreda, fitosanitarna i veterinarska kontrola).

Data je i podrška za formiranje novih radnih grupa, po potrebi, a sa ciljem kreiranja zajedničkog stava komora u dijelu koji se odnosi na dalju liberalizaciju na području usluga, javnih nabavki i drugih segmenata koje obuhvata CEFTA sporazum.

U okviru partnerskog projekta Asocijacija balkanskih komora i Asocijacija komora Njemačke (DIHK), PK Crne Gore će od 21. do 23. novembra 2007. godine organizovati Regionalnu konferenciju o implementaciji CEFTA 2006.

Budući da je članstvo u EU prioritet vlada svih država bivše Jugoslavije, da je Republika Slovenija postala članica EU, a da su Republika Hrvatska i Makedonija kandidati za EU, privredne komore moraju biti aktivno uključene i biti partner vladama, kao nezamjenjiv dio privrednog sistema svake države, jedan je od zaključaka susreta.

Jačanje konkurentnosti

Sa ciljem jačanja konkurentnosti pojedinih sektora privreda u regionu, predloženo je stvaranje regionalnih sektorskih organizacija koje bi doprinijele njihovom predstavljanju i prepoznavanju van regiona, kao i povezivanju sa srodnim organizacijama i asocijacijama na nivou EU.

Zaključeno je da treba inicirati i formiranje regionalne finansijske institucije za podršku stvaranja zone slobodne trgovine i omogućavanje nastupa privreda regiona na drugim tržištima.

Budući da je Slovenija u narednom periodu predsjedavajuća EU, prihvaćen je prijedlog predsjednika Privredne zbornice Slovenije Zdenka Pavčeka da se sljedeći, 14. po redu, susret predsjednika privrednih komora zemalja bivše Jugoslavije održi u Ljubljani.

Pavček je istakao spremnost ove asocijacije da pruži svu potrebnu pomoć komorama u regionu, ističući da je privredna i ekonomska komunikacija prvi korak ka realizaciji privredne saradnje, koja je zajednički interes.

Susretu u Banjaluci prisustvovali su predsjednik PK Srbije Miloš Bugarin, potpredsjednica Hrvatske privredne komore Dunja Konjevod, predsjednik PK Vojvodine Nikola Stojišić, predsjednik PK Crne Gore Vladimir Vukmirović, predsjednik Privredne zbornice Slovenije Zdenko Pavček, direktorica Direkcije za promociju i informisanje preduzeća PK Makedonije Ljubica Nuriš, potpredsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH Milan Lovrić, predsjednik PK Federacije BiH Avdo Rapa i predsjednik PK RS Borko Đurić.

M. IDRIZOVIĆ

Konferencija u Sarajevu

Ekonomске reforme ne smiju biti na čekanju

U organizaciji Ureda visokog predstavnika u BiH (OHR), u Sarajevu je, 16. oktobra, održana konferencija "Reformama i partnerstvom do održivog ekonomskog razvoja u BiH", sa ciljem da ekonomska pitanja stavi u centar javne debate

Konferencija je bila organizovana u dva panela i otvoreni forum:

Panel I - Nedovoljna iskorištenost ekonomskog potencijala BiH: što spriječava rast i otvaranje novih radnih mjesta?

Panel II - Smjernice za ekonomski razvitak BiH: uticaj ekonomskih reformi i partnerstva na dinamiku rasta i zapošljavanja.

Otvoreni forum - Koalicija za posao: vlasti, preduzeća i društvo u partnerstvu za brži razvoj i bolje životne uslove.

Ekonomске reforme moraju se vratiti u vrh prioriteta bh. vlasti, rečeno je na otvaranju ove konferencije.

Konferenciju su otvorili predsjedavajući Vijeća ministara BiH Nikola Špirić, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU u BiH Miroslav Lajčak i šef Delegacije Evropske komisije (EC) u BiH Dimitris Kourkoulas.

Istaknuto je da organi vlasti razumiju da pristup od viših nivoa ka nižim ne funkcioniše u ekonomiji, te da se na taj način dobijaju zakoni koji se ne mogu sprovesti i pravila koja se ne mogu primijeniti, što rezultira poslovnom klimom koja ne pogoduje investicijama i uništava radna mjesta.

Za razliku od toga, energičan dijalog između političara i glavnih aktera, što se već vidjelo u drugim tranzicijskim zemljama, rezultira zakonodavstvom u oblasti ekonomije koje može pratiti zahtjeve slobodnog tržišta koji se neprekidno mijenjaju, dovodi do propisa kojima se štite potrošači i stimuliše biznis i omogućava stvaranje poslovne klime koja privlači investicije i promoviše otvaranje novih radnih mjesta.

Visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU u BiH Miroslav Lajčak je u uvodnom obraćanju naglasio da su reforme, koje bi pomogle da se

skromna poboljšanja u sferi ekonomije pretvore u puni ekonomski uzlet, bile najozbiljnija žrtva političkog ćorsokaka.

Dodao je da je evropska budućnost ove zemlje, vjerovatno, najvažnije ekonomsko pitanje, te da, s obzirom na geografski položaj BiH, nema druge opcije nego da svoje trgovačke partnere traži dominantno u okviru EU.

Ekonomске reforme koje zahtijeva EU trebaju biti dio sopstvenog ekonomskog razvoja BiH. Očigledno je teško dogovoriti se o čisto političkim pitanjima, ali to ne znači da se ne može postići dogovor o praktičnim zakonima koji bi unaprijedili životni standard u zemlji, istakao je Lajčak. Prema njegovim riječima, ekonomske reforme ne smiju biti na čekanju.

EC podržava vlasti u BiH da provedu ekonomske reforme koje trebaju doprinijeti povećanju stranih investicija, otvaranju novih radnih mjesta i smanjenju siromaštva. EU ima ogroman potencijal da učini reforme efikasnim i manje bolnim, kazao je šef Delegacije EC u BiH Dimitris Kourkoulas.

Naveo je da se u tom smislu mora brzo djelovati, ali ne zato da bi se zadovoljio Brisel, nego da bi zemlja ostvarila prosperitet u globalnom svijetu. Na posebnim panelima raspravljano je o ekonomskom potencijalu zemlje i stepenu njegove iskorištenosti, te preporukama u otvaranju novih radnih mjesta i smjernicama za ekonomski razvoj BiH u smislu utjecaja ekonomskih reformi i partnerstva na dinamiku rasta i zapošljavanja.

Na otvorenom forumu, kojim je predsjedavao visoki predstavnik u BiH, učestvovali su premijeri Federacije BiH i Republike Srpske, kao i gradonačelnik Brčko Distrikta BiH.

M. IDRIZOVIĆ

Produbljuje se vanjskotrgovinski deficit

U oktobarskom izdanju Makroekonomskog izvještaja Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) za BiH i o najnovijim makroekonomskim indikatorima naglasak je stavljen na rastući vanjskotrgovinski deficit BiH, snažan rast u prodaji na malo, te cijene pozajmljivanja kod bankarskog sektora

Komentarišući najnovije ekonomske trendove u BiH, u Izvještaju se ističe da se vanjskotrgovinski deficit zemlje produbljuje, tako što rast uvoza i dalje nadmašuje rast izvoza.

Iako je ove godine njegovo pogoršanje bilo očekivano, dinamika uvoza i izvoza ukazuje da bi trgovinski deficit mogao biti veći od ranije predviđenog.

Uprkos ovakvim trendovima, devizne rezerve rastu i ostvaruju korist od priliva sredstava od prodaje državne imovine.

Izuzetno dobra prodaja na malo je doprinijela takvom tempu uvoza, a potražnju stanovništva i dalje podupire solidan rast plata i kredita.

Industrijska proizvodnja je stabilna, a konačno se, nakon konstantnog pada zabilježenog u posljednjih osam mjeseci, stabilizira i u Republici Srpskoj.

Prerađivačka industrija bilježi pad u odnosu na nedavno ostvarene uspone.

Uprkos nedavnoj globalnoj nestašici kredita, kamatne stope na kratkoročne kredite fizičkim i pravnim licima u BiH nisu porasle.

Postoje provizorni dokazi da kamatne stope na dugoročne kredite rastu, možda ukazujući na ponovno određivanje cijene kreditnog rizika.

Kada su u pitanju pouke iz SAD, koje se odnose na upravljanje kreditnim rizikom u BiH, u izvještaju se navodi da je kreditiranje iz bankarskog sektora u mnogim zemljama posljednjih godina raslo nečuvenim tempom, a takav trend je doveo do zabrinutosti da su standardi kreditira-

nja postali suviše labavi, a dužnici preuzeli veći dug od onog koji mogu otplatiti. Generalno, postoji bojazan u vezi negativnih efekata koje takav kreditni rast konačno može imati na finansijsku stabilnost i ekonomski rast.

Neke od ovih zabrinutosti su se i ostvarile u proteklih nekoliko sedmica. Kako je sve više postajalo očito da dužnici prestaju otplaćivati stambene kredite u SAD-u, tako su banke širom svijeta prestajale pozajmljivati sredstva jedna drugoj, plašeći se da bi jedna od njih mogla propasti. Iako su krediti odobravani u SAD-u, banke su širom svijeta izložene istim rizicima. Čini se da su i neke europske banke bile izložene ovim kreditima. Događaji se još uvijek redaju, ali lekcije su već naučene, od kojih se neke mogu odnositi i na Bosnu i Hercegovinu.

Četiri pouke za Bosnu i Hercegovinu

Ne potcjenjujte kreditni rizik. Nedavni događaji pokazuju da čak i najuglednije banke mogu imati poteškoća da pravilno procijene kreditni rizik, posebno u odsustvu potpunih i tačnih informacija o kreditnoj sposobnosti dužnika, kao i u situacijama kada je teško utvrditi buduću vrijednost kolaterala. U pogledu kontinuirane i rapidne kreditne ekspanzije u BiH (i regionu), komercijalne banke moraju se na ispravan način baviti ovim rizicima. U suprotnom, posljedice će osjećati šira ekonomija.

Efikasna supervizija banaka je važan element. Borba za udio na tržištu je dovela neke banke u BiH do toga da povećaju kreditiranje rizičnijih klijenata. U takvim sredinama neophodno je imati snažan okvir supervizije banaka. U BiH to znači da bi entitetske agencije za superviziju trebale pooštriti standarde za klasifikaciju kredita, povećati kazne za banke koje ne poštuju prudencijalnu regulativu i preći na model konsolidovane supervizije. Štaviše, potrebno je ujediniti dvije entitetske agencije za superviziju banaka.

Udaljeni događaji mogu imati lokalni uticaj. Banke u stranom vlasništvu dominiraju bankarskim sistemom Bosne i Hercegovine. Na ovaj način se omogućava da se turbulencije sa inotrižnja direktno prenesu u BiH. Stoga je od esencijalnog značaja postojanje otvorene komunikacije između domaćih i stranih supervizora. Agencije za bankarstvo u BiH trenutno nemaju takve aranžmane sa ključnim stranim supervizorima. Ovakav nedostatak u regulatornom okviru BiH je svakako potrebno ispraviti.

Prilivi kapitala se ne trebaju uzimati zdravo za gotovo. Zemlje poput naše, koje se za finansiranje deficita na tekućem računu oslanjaju na velike prilive kapitala i koje doživljavaju snažnu kreditnu ekspanziju, trebaju pažljivo razmotriti kako odgovoriti u slučaju da prilivi kapitala prestanu ili u slučaju da dođe do odliva kapitala. Iako postoji malo dokaza da se to i stvarno dešava, nedavno smanjenje likvidnosti ukazuje da se ovako veliki prilivi ne trebaju uzimati zdravo za gotovo.

Pouke i poduzimanje odgovarajućih aktivnosti će svakako pomoći da BiH zaštiti svoju finansijsku i ekonomsku stabilnost u budućnosti.

BiH sve više zaostaje za regijom

Prema novom Izvještaju o uvjetima poslovanja 2008. (Doing Business Report 2008), kojeg su pripremile Svjetska banka i Međunarodna financijska korporacija, BiH se u globalnom rangiranju spustila sa 95. na 105. mjesto

Rejting za Srbiju je pao za 18, za Albaniju za 16 i za Crnu Goru za 11 mjesta (na 86., 136. i 81., pojedinačno), navodi se u saopćenju WB u BiH.

“Iako je BiH postigla određena poboljšanja u posljednjih 12 mjeseci, druge zemlje su se jednostavno kretale brže u pogledu unapređenja svog poslovnog okruženja”, rekao je šef Ureda WB u BiH Marko Mantovaneli (Marco Mantovanelli). Dodao je da ovo i povećanje ukupnog broja zemalja koje su bile predmet istraživanja ove godine objašnjavaju ovaj pad u komparativnom rangiranju.

Iako su neke zemlje na zapadnom Balkanu, poput Hrvatske i Makedonije, dokazale da su šampioni reformi u ovom periodu, tempo reformi u BiH je bio sporiji nego u susjednim zemljama.

BiH je ostvarila poboljšanja u kategorijama “prekogranična trgovina”, gdje se rejting poboljšao sa 56. na 53. mjesto uslijed stalnog poboljšanja u olakšavanju prekograničnog toka robe.

Rejting za aktivnosti licenciranja poboljšao se za deset mjesta, sa 160. na 150., djelomično uslijed stalnih napora u oblasti reforme inspekcija i regulativne giljotine.

Izvještaj identificira i neka pogoršanja, kao što je kategorija plaćanje poreza, sa brojem plaćanja koji se smanjio na godišnjem nivou sa 73 na 51, dok se ukupno procijenjeno vrijeme koje je potrebno za obradu tih plaćanja povećalo sa 100 na 368 sati, što sugerira veću i kontraproduktivnu kompleksnost.

“Provođenje ugovora” je sada gotovo dva puta skuplje.

Rejting za “dobivanje kredita” i dalje je relativno dobar, no ove godine je zabilježio pad sa sedmog na 13. mjesto, uslijed nedostatka daljeg pojednostavljivanja propisa u finansijskom sektoru.

Poboljšanje poslovnog okruženja jeste kompleksan poduhvat i zahtijeva strpljenje i napore svugdje, no u BiH je to teško, sistem registracije preduzeća pri sudovima, čiju je implementaciju podržao DFID, kao dio reformi podržanih u okviru kredita WB za prilagođavanje poslovnog okruženja (BAC) i trajao je mnogo duže nego što je bilo predviđeno, tek sad postaje operativan.

To ne samo da usporava toliko potrebno poboljšanje u rejtingu BiH već i nepotrebno odvrća potencijalne

poduzetnike, smanjujući tako mogućnosti za stvaranje radnih mjesta i usporavajući razvoj zemlje.

WB je spremna da pruži podršku vlastima BiH u poduzimanju odlučnijih aktivnosti usmjerenih ka poboljšanju poslovnog okruženja.

Prema novom Izvještaju WB, ove su godine zemlje istočne Evrope i bivšeg Sovjetskog Saveza postigle najveća poboljšanja u pogledu propisa, što je uticalo na ublažavanje propisa za uvjete poslovanja.

Ostvarena poboljšanja uključuju pojednostavljivanje registracije preduzeća, jačanje imovinskih prava, poboljšanje zaštite investitora, povećan pristup kreditnim sredstvima, ublažavanje poreznog opterećenja, te povećanje trgovine uz smanjenje troškova.

Reforme su bile potaknute regulatornom konkurencijom u proširenoj Evropskoj uniji. Neki akteri u regiji su ostavili iza sebe čak i mnoge zapadnoevropske ekonomije.

Konferencija o javnim nabavkama

Agencija za javne nabavke organizirala je 25. septembra diskusiju o javnim nabavkama, koja je dobila savjetodavnu podršku Evropske komisije i Sigme za tu svrhu

Konferencija daje mogućnost onima koji u njoj učestvuju da shvate važnost i izazove koji stoje pred sistemom javnih nabavki u BiH, kao i da prihvate najbolju praksu u EU. Glavni cilj javnih nabavki u svakoj državi jeste da "dobi-je vrijednost za novac", što garantira efikasnost javne potrošnje.

Predstavnik Delegacije Evropske komisije u BiH naglasio je da zakonodavstvo Evropske zajednice daje dobre primjere i temeljit sistem nabavke koji je već primijenjen u dvadeset i sedam država članica i u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima.

Sposobnost da uredi svoje zakonodavstvo, kao i mogućnost da ga implementira predstavlja zahtjev za bilo koju zemlju koja želi postati dio jedinstvenog ekonomskog prostora i tržišta. To je bitno za BiH koja bi uskoro trebala potpisati SAA i ratificirati CEFTA ugovor.

Naglašeno je da BiH treba početi ozbiljno raditi na unapređenju postojećeg zakonskog okvira za javne nabavke jednostavno stoga što će to uvesti disciplinu u domenu javne potrošnje, što je zadatak koji bi trebala postići svaka administracija.

Profesor sa Univerziteta u Birminghamu, Velika Britanija, objasnio je glavne

osnove evropskog zakonodavstva o javnim nabavkama i razloge zbog čega su oni potrebni. Dao je pregled događanja u domenu javnih nabavki i predviđanja u skorij budućnosti, uključujući i dvije nove Direktive Evropske zajednice koje se upravo primjenjuju.

Generalni direktor u rumunjskoj Agenciji za javne nabavke prenio je iskustva i naučene lekcije u njegovoj zemlji koja je uspješno prošla proces donošenja zakona o javnim nabavkama u skladu sa propisima EU.

Prezentirani su amandmani na Zakon o javnim nabavkama i istaknuta dilema, s obzirom na brojne amandmane, da li ići na novi zakon ili ostati pri predlaganju izmjena i dopuna postojećeg.

M. IDRIZOVIĆ

Kopenhaški proces u BiH

Podrška reformi stručnog obrazovanje i obuke

Prvi sastanak u okviru projekta "Reforma VET sistema 3 - Kopenhaški proces u BiH" održao se 1. oktobra 2007. godine. Evropska unija pruža podršku reformi stručnog obrazovanja i obuke (VET) od 1998. godine. Ukupna vrijednosti ove podrške jeste 11 miliona eura. Moderan i kontinuiran VET sistem, kako je to naznačeno u Kopenhaškoj deklaraciji, osigurava vertikalnu i horizontalnu mobilnost učenika

Učesnici Prvog sastanka u okviru projekta "Reforma VET sistema 3 - Kopenhaški proces u BiH" bili su predstavnici ključnih partnera u sektorima obrazovanja i tržišta rada.

BiH se obavezala da poboljša kvalitet obrazovanja u skladu sa Bolonjskom i Lisabonskom deklaracijom. Kopenhaška deklaracija daje smjernice za obrazovnu politiku vezano za jačanje evropske dimenzije VET-a i promoviranje mobilnosti radne snage sa završenim stručnim obrazovanjem i obukom. Oko 70% učenika srednjoškolskog obrazovanja upisalo se na VET programe.

Ovaj dvogodišnji projekat će se baviti pitanjima kao što su: klasifikacija zanimanja, obuka nastavnika, nabavka opreme i uspostavljanje bolje

veze između VET sistema, višeg i visokog obrazovanja, obrazovanja odraslih i tržišta rada. Projekat će se baviti i izradom Nacionalnog kvalifikacionog okvira.

Reforma VET-a je počela 1998. i od tada su postignuti značajni rezultati: modernizirani nastavni planovi i programi za opšteobrazovne predmete su izrađeni i primjenjuju se u gotovo 60% stručnih škola; uspostavljeno je VET vijeće za BiH koje sačinjavaju predstavnici obrazovnih vlasti, sindikata, kompanija, škola i biroa za zapošljavanje; izrađena je i dogovorena nova nomenklatura zanimanja između ministarstava obrazovanja koja je umanjila broj zanimanja sa prijašnjih 500 na 100 zanimanja sa širom osnovom. Nadalje, od 13 porodica

zanimanja osam je bilo uključeno u reformu nastavnih planova i programa (NPP). Reformisani NPP za sva zanimanja su izrađeni za pet od ovih osam porodica zanimanja. Strategija za razvoj VET sistema u BiH do 2013. godine je dostavljena na odobravanje Vijeću ministara. U pripremi je VET strategija za obrazovanje odraslih. Zakon o VET-u je u proceduri odobravanja u Parlamentu BiH. VET baza podataka je napravljena i sadržava podatke o učenicima, nastavnicima, NPP itd.

Očekuje se da će novi VET projekat imati pozitivan utjecaj na opšti društveno-ekonomski razvoj. Savremeni sistem inicijalnog i kontinuiranog stručnog obrazovanje i obuke, kako ga promovira Kopenhaška deklaracija, osigurava uhodanu stazu za vertikalnu i horizontalnu mobilnost učenika i instrumente za brzu i djelotvornu obuku i prekvalifikacije odraslih i time direktno doprinosi smanjenju siromaštva. Takav fleksibilan sistem daje učenicima, kao i onima koji su završili školu, širi izbor za razvoj njihove karijere i poboljšava mogućnost zapošljavanja radne snage.

M. IDRIZOVIĆ

14. generalni bh. sajam ZEPS

Učestvovalo 649 izlagača iz 36 zemalja

Na prostoru Kamberovića polja u Zenici održan je 14. generalni bh. sajam - ZEPS 2007. Od 649 izlagača iz 36 zemalja, 272 su bila domaća, te 377 inostrana. Izlagali su na 24.932 m², od čega je 17.760 kvadrata zatvorenog prostora u halama

Ovogodišnji ZEPS otvorio je Mahir Hadžiahmetović, potpredsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH, koji je ukazao na značaj ovih privrednih susreta za jačanje kapaciteta domaće ekonomije, te uspostavljanje međusobne poslovne saradnje sa privrednicima iz cijelog svijeta.

U ime predsjedavajućeg Predsjedništva BiH Željka Komšića, koji je otkazao dolazak, učesnike i goste pozdravio je Boris Tihi, a govorio je i premijer Zeničko-dobojskog kantona Miralem Galijašević.

Svečanosti otvorenja, pored predstavnika izlagača i izvršne vlasti svih nivoa, prisustvovali su i ambasadori zemalja učesnica, među kojima ambasadori Indonezije, Egipta, Irana, Hrvatske i Srbije.

Na sajmištu Kamberovića polja u Zenici i ove godine izlagali su hrvatski obrtnici, čiji nastup je organizirala Hrvatska obrtnička komora. U pa-

viljonu B nastupilo je deset obrtnika kojima Hrvatska obrtnička komora sufinansira 50 odsto cijene troškova izlaganja.

Hrvatska obrtnička komora, inače, učestvuje na ZEPS-u od 2002. godine, a većina prijavljenih ove godine već je učestvovala na zeničkom sajmu, što pokazuje kontinuirani interes za širenje poslovanja na tržištu BiH.

Među izlagačima našli su se i "Elektrosanitarij" iz Svete Nedjelje-Novaki, "Pongrac Trgovina" iz Zagreba, "Epo" iz Orosavlja, "Kup" iz Kaštel Lukšića, te "Meplikon - metaloplastika i konstrukcije" iz Zagreba.

Tokom sajma održan je i skup o temi "Proces evropskih integracija i poslovna zajednica", o čemu je govorio Osman Topčagić, direktor Direkcije za evropske integracije (DEI) BiH.

"Iako je BiH na početku pregovaračkog procesa sa Evropskom uni-

jom dobila olakšice za izvoz svojih proizvoda, većina bh. kompanija to do sada nije iskoristila, između ostalog i zbog nekonkurentnosti, te odsustva regulative na državnom nivou", kazao je Topčagić.

Prema njegovim riječima, značajnu ulogu u daljem ispunjavanju uslova za parafiranje i potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju imaju i poslovna zajednica, institucije zadužene za ovaj proces, ukupno društvo, ali i svi građani BiH.

"Iskustva zemalja koje su do sada potpisale Sporazum pokazuju da je najveći spoljnotrgovinski partner proteklih godina svima EU, uključujući i BiH", naglasio je Topčagić.

Istakao je da su dugoročne koristi od približavanja EU puno veće od kratkoročnih troškova na tom putu.

O nekim aspektima evropskih integracija govorile su i Darija Ramljak i Maja Rimac Bjelobrck, iz DEI BiH, te šef jedinice za ekonomsku politiku za proširenje generalnog direktorata za ekonomske i finansijske poslove Evropske komisije (EC) Peter Graman.

Tokom sajma održani su i Poslovni susreti privrednika iz Županije Istru u Hrvatskoj, grada Skoplja iz Makedonije, te privrednika Zeničko-dobojskog kantona. Govoreno je o mogućnostima privredne saradnje predstavnika Hrvatske gospodarske komore, Županijske komore Pula, predstavnika Znanstvene komore Skoplje, te Privredne komore ZDK.

Predstavljene su i aktivnosti i uloga Biznis servis centra (BSC) Vlade ZDK u promociji privrede i međuregionalne saradnje. Nakon toga su uslijedili bilateralni razgovori privrednika drvoprerađivačkog, metalnog, građevinskog i sektora koji se odnosi na preradu plastičnih masa i guma.

A. AHMETSPAHIĆ-FOČO

Poslovni susreti privrednika

Na Poslovnim susretima privrednika iz Hrvatske, Makedonije, Mađarske i BiH, u organizaciji Biznis servis centra Vlade Zeničko-dobojskog kantona, govorilo se o dostignutom nivou razvoja privreda zemalja učesnica. Govorili su predstavnici ambasada u BiH, privrednih, odnosno gospodarskih komora, te agencija za poduzetništvo.

Predsjednik Županijske komore Sisak Antun Bobetko je istakao da je Hrvatska pred ulaskom u EU, a pitanje je dana kada će to učiniti i BiH, te stoga treba iskoristiti ovu šansu i postepeno ukidati barijere na planu poslovne saradnje.

"I ovogodišnji Sajam ZEPS, koji bilježi rast u svim parametrima, predstavlja novu šansu za privrednike i nadam se da će je iskoristiti", kazao je Bobetko.

Savjetnica za ekonomske poslove u Ambasadi Mađarske u BiH Erika Dudaš smatra da BiH ima raznolik asortiman proizvoda interesantan za ovu zemlju.

"Prije svega, radi se o aluminiju i čeliku, te o oblasti voćarstva", kazala je Dudaš.

“Ruža ZEPS-a” dodijeljena je Privrednoj komori Srbije

Petočlani žiri “ZEPS-a 2007” dodijelio je priznanja izlagačima u dvije kategorije, i to za proizvod, kolekciju proizvoda i promociju, te priznanje Grand prix “Ruža ZEPS-a”

Dodijeljeno je 16 ravnopravnih priznanja i to pet za proizvod, pet za kolekciju proizvoda, pet za promociju proizvoda i jedno priznanje za nastup koji je obilježio Sajam.

Grand Prix “Ruža ZEPS-a” dodijeljena je Privrednoj komori Srbije za uspješno i zapaženo predstavljanje izvoznih potencijala privrede Srbije na Sajmu ZEPS.

Priznanja za proizvode dobile su kompanije “KNUT Werkzeugmaschinen” za mašinu za sječenje vodenim mlazom “Hydro-jet”, “Fis-Amblyenta” Vitez za krevet “Sale”, “Hilti Systems” BiH Sarajevo za dijamantsku bušilicu za željezo i beton DD-120, “Selecti” Zenica za Kiosk “ZEPS”, te “SIKA Croatia” Zagreb za hidroizolaciju.

Priznanje za kolekciju proizvoda dodijeljeno je firmi “Meccanica Breganzese” Italija za bagersku kašiku za drobljenje, firmi “MetalArte” Zenica za stilski sobni namještaj od kovanog željeza, firmi “Hidra-Stil” Brčko Distrikt BiH za kupaone kade od sanitarnog akrila, firmi “Libela Elsi” BiH Sarajevo za sisteme punjenja i vaganja, te firmi “Unis Usha” a.d. Višegrad za čeličnu užad.

Priznanje za promociju osvojili su Bosna-Sunce osiguranje Sarajevo, Siemens Sarajevo, SSAM Plast Tešanj, INA-Industrija nafte Zagreb, te CZECH Trade promotion Agency, Republika Češka.

Specijalna priznanja Sajma dodijeljena su State Company For Iraq Fairs za poslovni poduhvat predstavljanja privrede ratnog Iraka na sajmu ZEPS u BiH, PK Crne Gore za organizovanu prezentaciju crnogorskih izvoznika, U.S. Steel Serbia Smederevo za efektanu prezentaciju programa Željezara Smederevo i Košice, Almy Zenica za bogatu prezentaciju programa građevinske kuće ALMY, Hrvatskoj obrtničkoj komori za zapaženo višegodišnje predstavljanje hrvatskih obrtnika, te tvornici Ni-

agara Zenica za učešće na svim dosadašnjim sajmovima i povodom 10 godina rada te tvornice.

U konkurenciji za priznanje “Ruža ZEPS-a” bili su proizvođači prehrambenih proizvoda i pića, a kandidovalo se 19 proizvođača iz Hrvatske, Srbije, Crne Gore i BiH, sa 41 proizvodom koji su bili svrstani u devet robnih grupa.

U konkurenciji meso i mesni proizvodi, srebrnu medalju kvaliteta “Ruža ZEPS-a” osvojili su Mesna industrija “Vimes” Visoko za pileću mortadelu, “Gavrilović” Petrinja dvije zlatne medalje za pileću mortadelu i pileću extra kobasicu, dok je Industrija mesa “Goranović” iz Nikšića osvojila četiri zlatne i četiri srebrene medalje za svoje proizvode.

Za mlijeko i mliječne proizvode, Zenička industrija mlijeka (ZIM) osvojila je pet zlatnih i jednu srebrnu medalju, dok je firma “Noćko Komerc” Živinice osvojila četiri zlatne medalje.

Zlatne medalje u konkurenciji konditorskih proizvoda pripale su “Zvečevo-Lasti” Čapljina za Lasta desert, “Jafa” Crvenka za Munchmallow Classic,

“Euro Food Markt” Sisak za Jaffa keks naranča, te “Klas” Sarajevo za domaću baklavu.

U oblasti prerađevina od voća i povrća srebrnu medalju dobila je kompanija “Vega-Mix” Živinice za “Vegamix” začinski dodatak.

“Vispak” Visoko dobio je dvije zlatne medalje i to za sarajevsku čorbu i VITA dodatak jelima s povrćem, dok je “Solana” Tuzla dobila zlatne medalje za čorbu od žare, krem čorbu od gljiva, čorbu od graha i čorbu od paradajza s tjesteninom, te srebrnu medalju za čorbu od povrća s tjesteninom.

U konkurenciji mineralnih voda i bezalkoholnih pića, “Vitinka” Kozluk dobila je zlatnu medalju za VIVIA prirodnu izvorsku negaziranu vodu, a “Belladona” Laktaši zlatnu i srebrnu medalju za turšiju, odnosno sirće od divljih jabuka.

U konkurenciji jakih alkoholnih pića, “Mapex” Maglaj dobio je zlatnu medalju za kruškovaču, dok je Grudska pivovara Grude dobila zlatnu medalju za Prima pivo.

Zlatnu medalju za čaj brusnica dobila je firma “Plantago” Laktaši, dok je firma “Pčelica” Doboј dobila zlatnu medalju za šumski med, a “Pčelica Medina” Zenica za med od bagrema.

Prihvaćen set nacrtu zakona iz oblasti fiskalne politike

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH prihvatio je set nacrtu zakona iz oblasti fiskalne politike, Nacrt zakona o porezu na dohodak, Nacrt zakona o porezu na dobit i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima

Zastupnički dom Federalnog parlamenta prihvatio je, na sjednici od 26. septembra, nacrtu ovih zakona, za koje predstavnici Federalne vlade, kao predlagača ovih zakonskih rješenja, ističu da se njima želi uvesti red u ovoj oblasti, eliminirati dvostruko oporezivanje, napuniti budžetske fondove, te ujednačiti kriterije za oporezivanje na cijeloj teritoriji FBiH.

Vlada FBiH zadužena je da pri izradi prijedloga zakona uzme u obzir sve iznesene delegatske primjedbe i sugestije. U ovoj oblasti trenutno se u FBiH primjenjuje više od 50 različitih poreznih stopa.

Nacrt zakona o porezu na dohodak predviđa dvije porezne stope na dohodak, od 10 i 15 posto, dok mjesečni neoporezivi dio plate ili "mjesečni lični odbitak" iznosi 200 KM.

Stopom od 10 posto oporezuju se obveznici čija su neto primanja u visini do trostrukog iznosa ličnog odbitka (600 KM), a druga od 15 posto primjenjuje se na mjesečna ne-

to primanja veća od ovog iznosa.

Pored predviđenog neoporezivog dijela, može se dobiti još jedan neoporezivi dio ako obveznik ima nezaposlenog bračnog druga, djecu, invalidnu osobu u domaćinstvu ili još bilo kojeg drugog izdržavanog člana.

Za izdržavanje nezaposlenog bračnog druga dodatna olakšica je 0,5 posto od iznosa osnovnog ličnog odbitka, kao i za prvo dijete, za drugo dijete 0,7 posto, za treće i svako naredno dijete 0,9 posto, a 0,3 posto ako obveznik izdržava invalidnu osobu ili još nekog člana u domaćinstvu.

Prihodi koji se u smislu ovog zakona ne smatraju dohotkom su oni na koje je već plaćen porez, kao npr. dividende, mirovine, socijalne pomoći, dječiji dodatak i slično.

Za dividende koje se transferiraju u inostranstvo stopa poreza iznosi pet posto.

Među prihodima na koje se ne plaća porez su prihodi ostvareni za vrijeme nezaposlenosti, invalidnine, na-

knade za tjelesna oštećenja, prihodi po osnovu naknada šteta zaposlenicima na osnovu posljedica nesreće na radu, prihodi po osnovu nagrada članovima Akademije nauka i umjetnosti (ANU) i nagrada za tehničko-tehnološke inovacije, naknade osuđenim licima za vrijeme odsluženja kazne, prihodi po osnovu stipendija učenika i studenata na redovnom školovanju, kao i njihovi prihodi ostvareni preko učeničkih i studentskih zadruga u toku jedne kalendarske godine do iznosa četiri prosječne plate zaposlenih u FBiH i nagrade osvojene na takmičenjima u okviru obrazovnog sistema, te naknade plata isplaćene licima za vrijeme trajanja prekida posla za koji zaposlenik nije kriv i prihodi po osnovu kamate na štednju i na državne obveznice.

Nacrtom zakona o porezu na dobit predviđeno je smanjenje sadašnje porezne stope od 30 posto na 10 posto, te ukidanje sadašnjih olakšica, ali i uvođenje novih, i to za izvozne firme i za privredne subjekte koji za pet godina investiraju više od 20 miliona KM.

Prijedlogom izmjena Zakona o doprinosima, trećim zakonskim projektom iz ovog seta, predviđeno je smanjenje zbirne stope iz plate za doprinose sa sadašnjih 32 posto na 31 posto.

Doprinos za penzijsko-invalidsko osiguranje (PIO) biće 17 posto, za zdravstveno osiguranje 12,5 posto, a za nezaposlene 1,5 posto.

Izmjenama i dopunama definirana je plata svih oblika organiziranja i svih kategorija zaposlenika u privrednom sektoru u svrhu oporezivanja, odnosno direktnog opterećenja plaćanjem poreza i doprinosa, i to jedinstveno u oblasti doprinosa, dohotka i općih propisa iz oblasti rada.

Definirana je plata u sistemu obveznika poreza na dohodak, poduzetnička plata u sektoru samostalne djelatnosti obveznika koji plaćaju porez na dobit, te prosječna plata koja služi kao osnovica za obračun obaveza na platu.

Srednjoročna strategija poljoprivrednog razvoja

Dom naroda Parlamenta FBiH usvojio je Prijedlog srednjoročne strategije poljoprivrednog razvoja FBiH za period od 2006. do 2010. godine, koja predviđa povećanje sredstava koja će se iz federalnog budžeta izdvajati za razvoj poljoprivrede.

Strategija predviđa da izdvajanja za poljoprivredu do 2010. godine budu povećavana svake godine, a da nakon tog perioda izdvajanja neće iznositi manje od šest posto od ukupnog iznosa budžeta. Trenutno se za poljoprivredu izdvaja nešto manje od tri posto ukupnih budžetskih sredstava.

Strategiju je na sjednici u Sarajevu delegatima predstavio resorni federalni ministar Damir Ljubić, istakavši da razvoj poljoprivrednog sektora ima visoki prioritet u aktivnostima Vlade FBiH i da Vlada u razvoju i zaštiti domaće poljoprivredne proizvodnje vidi mogućnost otvaranja novih radnih mjesta.

Vlada FBiH je zadužena da redovno prati realizaciju mjera i aktivnosti utvrđenih u Strategiji, te da o tome jednom godišnje izvještava Parlament FBiH. Vlada mora pripremiti i set provedbenih zakona iz ove oblasti. Zastupnički dom usvojio je ovu strategiju na sjednici od 2. oktobra.

Šta donose zakoni iz oblasti direktnih poreza

Reforme poreskog sistema u oblasti indirektnih poreza dale su pozitivne finansijske rezultate. Nakon analize postignutih rezultata neophodno je razmotriti mogućnost oslobađanja od poreza za lijekove, medicinsku opremu, hranu, dječiju hranu, grafičke usluge ili uvođenje nižih stopa. Analogno evidentno povećanim prihodima iz PDV-a neophodno je sačiniti socijalne programe koji bi omogućili veće zapošljavanje.

Indirektni porezi su doneseni na nivou BiH, tj. carinska politika, carinska tarifa i akcize su ujednačeni za cijeli prostor BiH.

Privredna komora FBiH je zajedno sa kantonalnim komorama provela javnu raspravu u svim kantonima o izjednačavanju uslova privređivanja za cijeli prostor BiH.

Najviše primjedbi bilo je na visinu-neujednačenost poreza i doprinosa vezanih za plaće.

Sačinjeni su prijedlozi koji su upućeni svim relevantnim institucijama uz obećanja da će se udovoljiti - rasteretiti privrednici.

Predloženi zakoni iz oblasti direktnih poreza su:

- Zakon o porezu na dohodak,
- Zakon o porezu na dobit,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima.

Oni nisu dali željene rezultate po zahtjevima privrednika.

Najviše se očekivalo od Zakona o doprinosima, ali predloženi "Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima" nije dao ništa novo. Nisu smanjene stope doprinosa. Izmjena Zakona se odnosi na usaglašavanje i prilagođavanje Zakonu o porezu na dohodak.

Zakon o porezu na dohodak kao sintetički oblik oporezivanja zamijenio bi dosadašnji neujednačeni cedulaarni način oporezivanja vršen po kantonalnim propisima.

Zakon predlaže progresivni sistem stopa 10% i 15%, dosadašnji 5%. To je svakako veće opterećenje i neće biti umanjeni prihodi. I dalje će egzistirati rad na crno.

Zakon o porezu na dobit predlaže smanjenje stope sa 30% na 10%, ali ukida niz poreskih olakšica i oslobađanja koja su bila propisana u sadašnjem zakonu.

Obrazloženje ovog Zakona: "rješenja su harmonizirana sa rješenjima koja trenutno egzistiraju u Republici Srpskoj".

Zašto je samo ovaj zakon harmoniziran? Predložena rješenja u predloženim zakonima ne ukazuju na poboljšanje uslova privređivanja. Smatramo da je donošenje ovih zakona neophodno na nivou BiH, kao i formiranje Poreske uprave na nivou BiH.

U okviru fiskalne politike neophodne su poreske reforme, ali i direktne poreske, kao i indirektna i treba ih donijeti za cijelu BiH.

M. ČURČIĆ-SELIMOVIĆ

Vlada FBiH

Veća budžetska sredstva za poduzetništvo i obrt, kulturu i sport

Vlada Federacije BiH donijela je odluke finansijske prirode kojima su postojeći budžetski transferi za određene namjene usklađeni s rebalansom budžeta FBiH za ovu godinu.

Donesena je Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o usvajanju Programa utroška i kriterijima raspodjele sredstava transfera za poticaj razvoja, poduzetništva i obrta, kojom su sredstva za ove namjene povećana sa sedam na devet miliona KM i raspoređena na određene pozicije prema utvrđenim kriterijima.

Uvećanje od dva miliona KM raspoređeno je na 1.015 korisnika, od ukupno 1.646, koji su aplicirali na javni konkurs raspisan 13. juna ove godine.

Po istom principu, izmijenjena je i Odluka o usvajanju Programa utroška s kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera utvrđenih budžetom za ovu godinu Federalnom ministarstvu kulture i sporta.

Za 500.000 KM uvećani su transferi za obnovu kulturnog i graditeljskog naslijeđa od značaja za FBiH i transferi za kulturu od značaja za FBiH.

Za 700.000 KM uvećan je transfer za sport od značaja za FBiH koji će se koristiti za sufinansiranje izgradnje, rekonstrukcije, te opremanje sportskih rekreativnih objekata (500.000 KM), kao i za sufinansiranje međunarodnih i tradicionalnih sportskih manifestacija koje se organiziraju u FBiH (200.000 KM).

Zakon o poljoprivredi

Vlada FBiH utvrdila je Prijedlog zakona o poljoprivredi i uputila ga u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku. Nacrt ovog zakona Vlada je dostavila Parlamentu FBiH još 2005. godine, ali je, na traženje Ureda visokog predstavnika i EU, povučen iz procedure uz obrazloženje kako je u pripremi odgovarajući zakon na nivou BiH.

Budući da još nije donesen državni zakon, Vlada FBiH odlučila je ponovo pokrenuti parlamentarnu proceduru donošenja Zakona o poljoprivredi FBiH.

Kao općem poljoprivrednom zakonu, cilj mu je definisati osnovne pojmove koji se odnose na poljoprivredu i odrediti bitne sadržaje i dijelove agrarne politike, kao i institucije u poljoprivredi.

Zakon utvrđuje okvir i mehanizme za jačanje konkurentnosti i kvaliteta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, te primjenu standarda za ostvarivanje dinamičnijeg razvika u sektoru poljoprivrede, reguliše okvir i mehanizme za pripremu pridruživanja Europskoj uniji.

Usvojen Prijedlog zakona o poljoprivredi

Zastupnički dom Parlamenta BiH usvojio je u prvom čitanju Prijedlog zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju. Zakon utvrđuje okvirne mehanizme za jačanje konkurentnosti i kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, te primjenu standarda za dinamičniji razvoj u sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja. Zakon utvrđuje i mehanizme potrebne za pripremu za ulazak u Evropsku uniju i ispunjavanje obaveza određenih međunarodnim sporazumima.

Usvojen Prijedlog zakona o vinu

Zastupnički dom Parlamenta BiH usvojio je Prijedlog zakona o vinu, rakiji i drugim proizvodima od grožđa i vina.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi

Zastupnički dom Parlamenta BiH usvojio je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi i Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o carinskoj politici.

Usvojen Prijedlog zakona o dugu, zaduživanju i garancijama

Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH usvojio je Prijedlog zakona o dugu, zaduživanju i garancijama koji, prema obrazloženju predlagača Vlade Federacije BiH, cjelovito prati problematiku duga, zaduživanja i naročito upravljanje dugom u Federaciji BiH.

Zakon je usklađen s državnim zakonom o ovoj oblasti, a novina je da limit novih zaduženja u jednoj godini na nivou Federacije BiH ne može preći 18 posto prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

O oslobađanju od plaćanja uvoznih dažbina na robu za projekte obnove i rekonstrukcije

Vijeće ministara BiH donijelo je odluku o izmjeni Odluke o postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina na robu stavljen u slobodan promet za projekte obnove i rekonstrukcije, čiji je predlagač Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

Odlukom je, između ostalog, propisan način i neophodna dokumentacija za ostvarivanje prava na carinske povlastice za projekte obnove i rekonstrukcije, koja između ostalog treba sadržavati potvrdu Ministarstva finansija i trezora BiH da se projekt u cijelosti ili većim dijelom finansira sredstvima stranih donatora ili međunarodnih razvojnih banaka za projekte koje je usvojilo Vijeće ministara BiH.

Odluka o načinu držanja sredstava na ESCROW računu u CBBiH

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o načinu držanja sredstava na ESCROW računu u Centralnoj banci BiH (CBBiH), koju je predložilo Ministarstvo finansija i trezora BiH.

Odlukom se ovlašćuje CBBiH da, kao bankarski i fiskalni agent Ministarstva finansija i trezora BiH, izvrši oročavanje sredstava u iznosu od 36.421.241 USD, koja su pripala BiH po osnovu Sporazuma o pitanjima sukcesije, na način koji će omogućiti najbolji prinos po osnovu kamata do 04. januara 2008. godine.

Privatizacija**Tek petina prihoda u kešu**

BiH je u procesu privatizacije do sada ostvarila prihod od oko 10,6 milijardi KM, od čega u gotovini dvije milijarde KM ili 19 odsto, dok je većina državnog kapitala plaćena u certifikatima, odnosno starom deviznom štednjom.

U FBiH je ostvaren ukupan prihod od 8,9 milijardi KM, od čega tek 480 miliona KM u kešu, dok je u RS od 1,7 milijardi KM, čak 1,55 stiglo u gotovini, zahvaljujući prvenstveno privatizaciji Telekoma Srpske, te preduzeća iz naftne industrije.

Početak sljedeće godine**FBiH dobija Razvojnu banku**

Nakon višegodišnjeg čekanja i političkog otezanja Federacija BiH bi od prvog januara/siječnja 2008. godine trebala dobiti Razvojnu banku.

Ovo je najavio Vjekoslav Bevanda, federalni ministar finansija. Prema njegovim riječima, nacrt zakona o Razvojnoj banci uskoro će biti predložen Vladi FBiH. Razvojna banka će biti u potpunosti odvojena od politike.

BiH najviše izvozi u Hrvatsku

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, posmatrano po geografskoj distribuciji robnog prometa BiH sa inostranstvom, i u septembru ove godine najviše se izvozilo u Hrvatsku i to u vrijednosti od 86,2 miliona KM, odnosno 16,3 odsto od ukupno ostvarenog izvoza

Od susjednih zemalja značajan izvoz u septembru BiH je ostvarila u Srbiju i to u vrijednosti od 77,6 miliona KM, što je 14,7 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u septembru ove godine najviše se izvozilo u EU i to u vrijednosti od 302,5 miliona KM, što je u procentima 57,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Italiju i to u vrijednosti od 65,5 miliona KM, što je 12,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Za devet mjeseci ove godine najviše se izvozilo u Hrvatsku i to u vrijednosti od 832,6 miliona KM, što je 18,9 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju i Crnu Goru i to u vrijednosti od 663,3 miliona KM, što je 15 odsto od ukupnog izvoza (od toga na Srbiju otpada 487,7 miliona KM, a na Crnu Goru 101 milion KM).

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, za devet mjeseci ove godine najviše se izvozilo u EU i to u vrijednosti od 2,6 milijardi KM, što je 58,2 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Italiju i to u vrijednosti od 588,4 miliona KM, što je 13,3 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U septembru 2007. godine najviše se uvozilo iz Hrvatske i to u vrijednosti od 227 miliona KM, što je 19,3 odsto ukupnog uvoza.

Od susjednih zemalja, značajan uvoz u BiH u istom periodu ostvaren je iz Srbije i to u vrijednosti od 121,9 miliona KM, što je 10,4 odsto od ukupnog uvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u septembru najviše se uvozilo iz EU i to u vrijednosti od 553,1 milion KM, što je 47,1 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU najviše se uvozilo iz Njemačke i to u vrijednosti od 142,7 miliona KM, što je 12,1 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Za devet mjeseci ove godine najviše se uvozilo iz Hrvatske i to u vrijednosti od 1,8 milijardi KM, što je 17,7 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz Srbije i Crne Gore i to u vrijednosti od jedne milijarde KM, što je 10,3 odsto (od toga na Srbiju otpada 918,4 miliona KM, a na Crnu Goru 17,7 miliona KM).

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, za devet mjeseci ove godine najviše se uvozilo iz EU i to u vrijednosti od 4,8 milijardi KM, što je 47,7 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se uvozilo iz Njemačke i to u vrijednosti od 1,2 milijarde KM, što je 12,3 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Posmatrano prema glavnim trgovinskim partnerima BiH, najveći porast izvoza u periodu prvih devet mjeseci ove godine u odnosu

na isti period prethodne godine ostvaren je kod izvoza u Srbiju i Crnu Goru od 40,8 odsto, Hrvatsku 18,2 odsto, Njemačku 16,4 odsto, Italiju 10,1 odsto i Sloveniju 3,3 odsto.

U istom posmatranom periodu najveći porast uvoza zabilježen je kod uvoza roba iz Srbije i Crne Gore u iznosu od 32,2 odsto, Hrvatske 30,4 odsto, Italije 30,2 odsto, Njemačke od 23,1 odsto i Slovenije 5,3 odsto.

“Prerađivačka industrija” izvezla 4,1 milijarde

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, posmatrano po područjima i odjeljcima Klasifikacije djelatnosti, za devet mjeseci ove godine najveće učešće u izvozu ostvareno je u području “prerađivačka industrija” i to u vrijednosti od 4,1 milijarde KM, što čini 92 odsto od ukupnog izvoza.

U okviru ovog područja, najveće učešće u izvozu bilo je ostvareno u odjeljku “proizvodnja metala”, sa ukupnom vrijednošću od jedne milijarde KM, što iznosi 23 odsto od ukupnog izvoza.

Za devet mjeseci ove godine najveće učešće u uvozu ostvareno je u području “prerađivačka industrija” sa ukupnom vrijednošću od 9,2 milijarde KM, što iznosi 91,3 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru ovog područja najveće učešće u uvozu ostvareno je u odjeljku “proizvodnja hrane i pića”, sa ukupnom vrijednošću od 1,1 milijarde KM, što iznosi 11,1 odsto od ukupnog uvoza.

Najveće učešće u izvozu u sektoru "obični metali"

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, gledano po sektorima Harmoniziranog sistema (HS), odnosno Carinske tarife BiH, u septembru 2007. godine najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru "obični metali i proizvodi od običnih metala", sa ukupnom vrijednošću od 146,2 miliona KM, što iznosi 27,7 odsto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je u sektoru "mineralne tvari" sa ukupnom vrijednošću od 69,1 milion KM, što iznosi 13,1 odsto ukupnog izvoza.

Za devet mjeseci najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru "obični metali i proizvodi od običnih metala" sa ukupnom vrijednošću od 1,3 milijarde KM, što iznosi 29,2 odsto ukupnog izvoza.

Značajan izvoz ostvaren je u sektoru "mašine, elektrotehnička oprema" sa ukupnom vrijednošću od 559,7 miliona KM, što iznosi 12,7 odsto od ukupnog izvoza.

U septembru najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "mašine; elektrotehnička oprema", sa ukupnom vrijednošću od 188,5 miliona KM, što iznosi 16 odsto ukupnog uvoza.

Značajan obim uvoza ostvaren je u sektoru "mineralne tvari", sa ukupnom vrijednošću od 174,5 miliona KM, što iznosi 14,8 odsto od ukupnog uvoza.

Za devet mjeseci ove godine najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "mašine, elektrotehnička oprema", sa ukupnom vrijednošću od 1,7 milijardi KM, što iznosi 16,5 odsto ukupnog uvoza.

Značajan obim uvoza ostvaren je u sektoru "mineralne tvari", sa ukupnom vrijednošću od 1,5 milijardi KM, što iznosi 14,7 odsto od ukupnog uvoza.

Ponuda potražnja

CIBONA TRUCKS traži partnera u BiH za prodaju, servis, održavanje i doradu vozila.

CIBONA TRUCKS trenutno zastupa:

1. KAISER Leincheinstein - najpoznatiji proizvođač specijalnih vozila za odštopavanje slivnika, kanala i kanalizacija, te pranje tunela,
2. ENZ - najpoznatiji svjetski proizvođač pribora/alata za probijanje kanalizacija,
3. AMCC VEBA - najpoznatiji proizvođač svih vrsta auto-kranova,
4. DOPKE - prvoklasni proizvođač plovećih bagera za čišćenje ušća, kanala, marina,
5. IRAN KHODRO DIESEL CO - povoljan proizvođač svih vrsta privrednih i osobnih vozila,
6. OM MOTORI - originalni svi OM motori i rezervni dijelovi.

Pored redovnih poslova uvoza i izvoza, pretežno rabljenih vozila i opreme, CIBONA TRUCKS zastupa strane firme i ima koncesiju za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Crnu Goru, Makedoniju i Albaniju.

CIBONA TRUCKS traži partnere ili firme kćeri, u glavnim i regionalnim središtima drugih zemalja (Banja Luka, Sarajevo, Mostar...).

Potkoncesiju bi ustupili uz naknadu koja bi mogla biti predmet naknadnog ugovora, u skladu sa obimom posla i okolnostima u kojima radi potkoncesionar.

Vozila i oprema su već sada aktuelni, a to su:

- specijalna vozila za probijanje i održavanje kanalizacija, septičkih jama, tunela,
- razne čistilice ulica i puteva,
- alati / pribor / dodaci za probijanje i održavanje kanalizacija,
- ploveći bageri za čišćenje ušća, marina, jezera, crpljenje šljunka itd,
- autobusi: gradski, prigradski, turistički, novi i po najpovoljnijim cijenama,
- dostavna vozila: kamioni, furgoni, kiperi, tegljači,
- motori, novi OM - svi,
- rezervni dijelovi za motore OM, original,
- osobni automobili, novi, iz licencnog programa.

Firma koja preuzme potkoncesiju mora na svom pripadajućem području organizirati: nuđenje individualnim kupcima, nadmetanje na javnoj nabavi, servis i održavanje, realizaciju garancija, svu moguću prodaju i zastupanje, profesionalan odnos prema kupcima po eurostandardima, odnosno kooperaciju/za-

jedničku proizvodnju kada za to sazriju uslovi.

Zainteresirani više detalja mogu dobiti uz kontakt:

CIBONA TRUCKS
Voćarska cesta 113
10000 Zagreb
Hrvatska
Telefoni: 00385 1 46 80 802
00385 1 46 80 804
Faks: 00385 1 46 80 803
E-mail: cibona-trucks@zg.htnet.hr

Italijanska kompanija zainteresovana je za uvoz svježih ili sušenih gljiva iz Bosne i Hercegovine (vrganja i drugih).

Kontakt: Mr. Antonio Freserda, Intercompro Srl, Palermo, Italy.
Telefon: 0039-335-5754478,
e-mail: freserda@libero.it

Robni promet sa inostranstvom 1,7 milijardi KM

U septembru 2007. godine BiH je ostvarila robni promet sa inostranstvom u vrijednosti 1,7 milijardi KM, od čega se na izvoz odnosi 527,4 miliona KM ili 31 odsto, a na uvoz 1,2 milijarde KM ili 69 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u ovom mjesecu procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio je 44,9 odsto.

Za devet mjeseci ostvaren je izvoz u vrijednosti 4,4 milijarde KM, što je za 16,3 odsto više u odnosu na isti period prethodne godine.

Uvoz je u istom posmatranom periodu ostvaren u vrijednosti od 10,1 milijarde KM, što je za 24,1 odsto više u odnosu na isti period prethodne godine.

U istom periodu procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio je 43,7 odsto.

Za devet mjeseci BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od 5,7 milijardi KM.

U septembru

Industrijska proizvodnja veća za 12,4 odsto

Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u septembru, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine, veća je za 12,4 odsto, a u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za devet odsto, dok je u odnosu na avgust ove godine manja za dva odsto.

Posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti u septembru ove godine, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine, industrijska proizvodnja u području "Prerađivačke industrije" veća je za 18,1 odsto.

Industrijska proizvodnja u području "Rudarstva" veća je za 17,7 odsto, a u području "Snabdijevanje

električnom energijom, plinom i vodom" manja je za 8,6 odsto".

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda u periodu januar-septembar 2007, u odnosu na isti period 2006. godine, proizvodnja bilježi povećanje kapitalnih proizvoda za 41,7 odsto, trajnih proizvoda za široku potrošnju za 35 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 24 odsto, intermedijarnih proizvoda (osim energije) za 10,2 odsto, dok je zabilježeno smanjenje proizvodnje energije za 3,7 odsto.

Prosječna neto plata 668 KM

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna isplaćena neto plata po zaposlenom za avgust u FBiH iznosi 668,16 KM. U toku mjeseca došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 1,22 odsto.

U periodu juni - avgust prosječna mjesečna isplaćena neto plata iznosi 661,68 KM.

U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do porasta prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 9,80 odsto.

Najviša prosječna isplaćena neto plata u avgustu zabilježena je u Kantonu Sarajevo (KS) i iznosi 837,36 KM, zatim u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (HNK) 744,25 KM, a najniža prosječna isplaćena neto plata zabilježena je u Srednjobosanskom kantonu (SBK) i ona iznosi 522,88 KM.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plata po zaposlenom za avgust iznosi 982,59 KM.

Potrošačka korpa 516 KM

Izdaci za prehranu i piće, prema korpi koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, u septembru ove godine iznosili su 516,85 KM, što je za 16,67 KM ili 3,3 odsto više u odnosu na avgust, kada su iznosili 500,18 KM.

Posmatrano prema sjedištima kantona, za potrošačku korpu je u septembru najviše trebalo izdvojiti u Širokom Brijegu, i to 560,63 KM, zatim u Mostaru (553,21), Livnu (548,76), a najjeftinija potrošačka korpa bila je u Goraždu i iznosila je 478,82 KM.

Troškovi života viši za 1,2 odsto

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupni troškovi života u septembru 2007. godine viši su za 1,2 odsto u odnosu na prethodni mjesec, s tim da su troškovi za robe viši za 1,4 odsto, a za usluge za 0,1 odsto.

Troškovi života za prehranu viši su za tri odsto, obrazovanje i kulturu za 1,1 odsto, prevozne i telekomunikacijske usluge za 0,4 odsto, duhan i piće za 0,2 odsto, te ogrijev i osvjetljenje za 0,1 odsto.

Troškovi života za opremu stana i higijenu i njegu zdravlja niži su za 0,2 odsto, a za stanovanje za 0,1 odsto.

Troškovi za stan se nisu mijenjali u odnosu na prošli mjesec.

Ukupni troškovi života u septembru 2007. godine viši su za 0,6 odsto u odnosu na prosječne troškove iz 2006. godine, a za 1,5 odsto u odnosu na isti mjesec lani.

Za devet mjeseci ove, u odnosu na isti period prethodne godine, troškovi života su viši za 0,8 odsto.

U FBiH povećan broj turista

Federaciju BiH u avgustu su posjetila 34.244 turista, što je više za 12 posto u odnosu na isti mjesec 2006. godine.

Prema podacima federalnog Zavoda za statistiku, ostvarena su 93.054 noćenja. Domaći turisti ostvarili su 30,6 posto noćenja, a strani 69,4 posto. Kapaciteti u turizmu iznosili su 13.588 ležaja, što je u odnosu na isti mjesec prethodne godine više za 14 posto.

Koeficijenti za novembar i decembar ostaju isti

Upravni odbor (UO) Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) BiH donio je Odluku o raspodjeli prihoda od indirektnih poreza s Jedinstvenog računa za novembar i decembar 2007. godine prema kojoj će koeficijenti za raspodjelu prihoda prema entitetima i Brčko Distriktu BiH ostati isti kao i u prethodna četiri mjeseca, odnosno za FBiH 64,58 odsto, RS 31,87 odsto i Brčko Distrikt 3,55 odsto

Predsjedavajući UO UIO Piter Nikol (Peter Nicholl) dao je nalog Upravi da od idućeg ponedjeljka ova institucija umanjí raspodjelu prihoda FBiH, a u korist RS i Distrikta, kako bi se implementirala Odluka o konačnom poravnanju raspodjele prihoda u 2005. godini.

Uprava će ovu instrukciju vršiti na dnevnoj osnovi do 30. novembra 2007. godine.

U skladu s Odlukom UO UIO od 26. juna 2007. godine, zasnovanoj na Izvještaju o raspodjeli prihoda u 2005. godini, a koji je uradila neovisna revizorska kuća Deloitte, FBiH je dužna vratiti 29.016.932 KM, RS-u 26.879.832 KM, a Distriktu Brčko 2.137.101 KM.

Ovi će iznosi u budžete RS i Distrikta biti doznačeni do 30. novembra 2007. godine, čime će konačno biti riješeno pitanje raspodjele prihoda u 2005. godini.

UO će na idućoj sjednici, koja je zakazana za 30. oktobar u Banjaluci, raspravljati o uspostavi trajne metodologije za raspodjelu prihoda od indirektnih poreza prema entitetima.

Kao rok za rješenje trajne metodologije raspodjele prihoda od indirektnih poreza određen je 20. decembar 2007. godine.

UO UIO je donio i Odluku o investiranju pet miliona KM u granične prelaze.

Tako će za rješavanje problema graničnog prelaza Bosanska Gradi-

ška Uprava u narednom periodu investirati 4,6 miliona KM, te po 200.000 KM u granične prelaze Gorica i Užljebić.

Upravni odbor odobrio je i prijedlog mogućih carinskih koncesija u okviru pregovora za pristupanje BiH Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO).

U septembru

**Raiffeisen
Brokers najbolji**

Raiffeisen Brokers Sarajevo najbolje je rangirana brokerska kuća u septembru na Sarajevskoj berzi sa 17,1 milion KM prometa.

Druga na listi najboljih od 17 brokerskih kuća koliko ih djeluje na Berzi je AW Broker Sarajevo sa 15,6 miliona KM prometa, a treći je Eurohaus Sarajevo sa prometom od 13,1 milion KM.

Po broju sklopljenih transakcija prednjači brokerska kuća Raiffeisen Brokers sa 197 i 122.

SASE Info Line

Kontakt centar za građane i firme

Radio sam u firmi xy. Kako mogu provjeriti posjedujem li njihove dionice? Nemam izvoda iz registra vrijednosnih papira. Kako da dođem do njega? Koliko vrijedi dionica xy?

Ovo su samo neka od brojnih pitanja građana koji su se pozivom na broj telefona SASE Info Line (033/702-330) željeli informisati o vrijednosti njihovih dionica, brokerskim kućama i institucijama tržišta kapitala, te svem ostalom vezanom za trgovanje na Sarajevskoj berzi.

Osnovna djelatnost ovog kontakt centra jeste da korisnicima svojih

usluga omoguće efikasan odnos sa klijentima, podržavajući prodaju, marketing i korisničku službu. Preko ovog pozivnog centra svim firmama stoji na raspolaganju: korisnički servis, istraživanje, telemarketing, SMS centar i nagradna igra SMS-om.

O tome šta za jednu firmu mogu praktično značiti usluge jednog korisničkog servisa koji nudi telekontakt jeste poboljšanje nečijeg proizvoda ili usluge, servis vam omogućava da se svaka prijava evidentira kroz zahtjev (žalbe, sugestije) tako da korisnik usluge u svakom momentu može dobiti informaciju u ko-

jem je stadiju njegov predmet, kao i povratnu informaciju kada bude riješen problem. Svim korisnicima usluga i poslovnim partnerima nudi se unos podataka sakupljenih tokom kontakata kroz različite medije (telefon, faks, e-mail, SMS), te sa različitim formulara, sajamskih letaka, pristupnica, upitnika i ostalih marketinških akcija. Sve s ciljem stvaranja i održavanja njihove baze podataka od koje firme imaju velike koristi.

Za sve dodatne informacije na: e-mail: info@telekontakt.ba ili telefon: 033/702-318.

M. I.

Očekivana potražnja

Prirodne boje hrane

Tržište za arome, boje i sredstva za zgušnjavanje hrane, od kojih većina dolazi iz zemalja u razvoju, trenutno miruje jer su se evropski potrošači okrenuli ka autentičnim i čistim bojama i okusima.

Evropljani u svojoj hrani žele manje sintetičkih sastojaka, a više prirodnih. Kao rezultat toga, proizvođači hrane sve više traže alternativu vještačkim bojama i dodacima za hranu. U ostale faktore koji podstiču trend prirodnih sastojaka spadaju briga potrošača o okolišu i sigurnosti hrane, povećana potrošnja raspoložive hrane i povećan interes za "etno" hranom.

Većina sirovina za izradu boja i aroma sve više traži uvjete koje je lakše ispuniti izvan nego unutar Evropske unije. Ono što Evropa međutim ima jeste visokorazvijena prerađivačka industrija za proizvodnju finalnih prerađevina. Ova industrija, koja je u porastu, pruža dobre mogućnosti izvoznicima sirovina iz zemalja u razvoju.

Između 2001. i 2003. godine ukupan uvoz u EU u ovom sektoru je porastao. Tržište se oporavilo i pokazalo veći rast između 2003. i 2005. godine. Tri vodeća uvoznika prirodnih

boja i aroma su Njemačka, Francuska i Velika Britanija. Računa se da uvoz iz zemalja u razvoju zauzima 36% ukupnog uvoza u EU.

Vodeći uvoznici su Indija, Kina, Indonezija, Argentina, Filipini, Brazil, Maroko i Peru. Uvoze se najviše eterična ulja, alga agar-agar, biljna sluz, sredstva za zgušnjavanje i njihov uvoz je porastao u znatnoj mjeri.

Cijevi i procesna oprema

Očekuje se da će ukupna industrijska potražnja za cijevima i procesnom opremom narednih godina porasti u cijeloj Evropi, zajedno sa potražnjom energije i vode. S izuzetkom metalnih cijevi, industrija cijevi i procesne opreme pokazuje skroman rast od 2001. do 2005. godine. Prilika za zemlje u razvoju ima mnogo.

Pretpostavlja se da će potražnja za energijom dostići povećanje od 50% u idućih 25 godina, što znači da je infrastrukturi potreban novi zamah kako bi transport te dodatne energije bio veći i bolji. U zapadnoj Evropi to znači bolje mjere održavanja. U istočnoj Evropi to znači proširenje infrastrukture. Očekivana oskudica čiste vode takođe će podstaći potražnju za

određenom vrstom cijevi i procesne opreme.

Pritisak na cijene uzrokovan globalizacijom i povećanje cijena sirovina i energije vodi evropske proizvođače ka premještanju proizvodnje u druge zemlje, naročito kad su u pitanju standardne i velike količine robe. Ukupna proizvodnja EU je porasla u zadnjih pet godina. Firme iz zapadnog dijela Evropske unije počele su, a očekuje se da ih slijedi i istočni dio Evrope, da se više fokusiraju na visokovrijedne proizvode.

Ukupni uvoz cijevi i procesne opreme EU iznosi 88 milijardi eura u 2005. godini, što je povećanje od 22% u poređenju s 2001. godinom. To jest, odgovarajuća količina je povećana za 18%, na više od 18 miliona tona. Najveći uvoznik iz EU bila je Njemačka, zatim slijede Francuska i Velika Britanija. Udio zemalja u razvoju porastao je samo umjereno (2,4% do 8%) u periodu od 2001. do 2005., ali uvoz u EU iz zemalja u razvoju je generalno brže rastao nego ukupan uvoz u EU. Prosječan godišnji rast vrijednosti uvoza iz ovih zemalja od 2001. do 2005. iznosio je 15%. Ukupno povećanje vrijednosti uvoza je 74%. Najvažniji uvoznici ovih proizvoda iz zemalja u razvoju su Kina, Južna Afrika, Turska i Indija.

Velika potražnja za industrijskim ventilima

Očekuje se da će potražnja za čeličnim i željeznim industrijskim ventilima u Evropskoj uniji porasti za 3 do 4% godišnje u periodu između 2005. i 2009. godine. U centralnoj i istočnoj Evropi godišnji porast mogao bi čak dostići i 5%. U ovom sektoru, izmještanje (relokacija) proizvodnje u zemlje s nižim troškovima je u porastu.

Procjenjuje se da su sektori vodovoda i kanalizacije, zatim nafte, gasa i rafinerijske industrije predstavljali 40% od tržišta industrijskih ventila u 2005. godini. Evropska proizvodnja pokazala je dobre rezultate, ali se

Upravljanje projektima

očekuje da mnoge kompanije izmijeste svoju proizvodnju na lokacije sa jeftinijom radnom snagom u toku narednih pet godina. Proces izmještanja tek počinje i vjerovatno će se povećavati tokom sljedećih nekoliko godina. Ukupna vrijednost EU uvoza u ovom sektoru povećana je za 21% između 2001. i 2005. godine, na 2,9 milijardi eura. Najveći rast zabilježen je u novim članicama EU. Udio u uvozu iz zemalja u razvoju povećan je sa 5% na 9% u vrijednosti, odnosno 13% do 28% u količini. Kina (+118%) je bila najvažniji snabdjevač. Najbrži rast među zemljama u razvoju zabilježile su Gruzija, Azerbejdžan, Bosna i Hercegovina, Kazahstan, Čile, Maroko i Egipat.

Novim zemljama EU potreban lim

Potražnja za limom i drugim proizvodima od metala rapidno će porasti u novim zemljama Evropske unije tokom nekoliko narednih godina. Ukupna potražnja EU na ovom tržištu, koja ovisi uglavnom o ekonomskoj situaciji u svakoj zemlji pojedinačno, bila je izuzetno visoka u 2005. i 2006. godini, uz godišnji rast od 10%. Zemljama u razvoju nude se dobre šanse.

Proizvodnja limova u Evropskoj uniji povećana je izmještanjem proizvodnje na lokacije s jeftinijom radnom snagom, naročito standardizovanih proizvoda. EU proizvođači namjeravaju se fokusirati na proizvode visoke vrijednosti. Izazovi s kojima se suočavaju izvoznici iz zemalja u razvoju uključuju troškove transporta i evropsku potražnju za visokokvalitetnom robom. Udio zemalja u razvoju u ukupnom uvozu u EU povećan je sa 5% u 2001. godini na 9% u 2005. godini. Gledano po količini, rast je još veći, od 8% u 2001. godini do 18% u 2005. godini. Najznačajnije ciljne grupe razlikuju se prema grupama proizvoda. Među partnere EU spadaju proizvođači električnih kabineta i rezervoara za tečnost, te grijača. Njemačka je dosad najveće tržište. Potražnja za električnim kabineta je najveća (70%), zatim slijede grijači (25%) i rezervoari (5%).

M. I.

Definicija projekta?

Projekat predstavlja niz komplementarnih aktivnosti čiji je cilj ostvarivanje jednog ili više ciljeva u određenom vremenskom okviru.

Program je niz komplementarnih projekata čiji je cilj rješavanje određenog razvojnog problema u datom sektoru u okviru jednog finansijskog sporazuma.

Upravljanje projektom predstavlja sveukupnu odgovarajuću kombinaciju aktivnosti, sposobnosti, ljudskih resursa i opreme, neophodnih za vođenje projekta do njegovog završetka.

Projektni ciklus uopšte predstavlja kontinuirani razvoj projekta, od početne faze kada se formuliše ideja, preko završavanja projekta, do ocjenjivanja rezultata. Projektni ciklus se zasniva na šest različitih faza i na brojnim instrumentima koji se koriste za izradu i upravljanje projektima.

Upravljanje projektnim ciklusom je proces sistematskog upravljanja i praćenja različitih faza projekta. Upravljanje pokriva šest faza projektnog ciklusa, što podrazumijeva analizu najvažnijih činilaca svake faze i kriterija za koheziju i održivost, koji se primjenjuju u projektnom ciklusu, i korištenje integralnog pristupa i matrice logičkog okvira.

Šest faza projektnog ciklusa EK

1. Programiranje

Zadatak predstavljanja višegodišnjih prioriteta, čiji je cilj da se identifikovane potrebe povežu sa postojećim resursima u partnerstvu između donatora i zemlje partnera. U ovoj fazi identifikuju se dugoročni razvojni problemi koje treba rješava-

ti, utvrđuju se principi i uslovi pod kojima će se voditi pomoć Ekn i obezbjeđuje se koordinacija sa drugim donatorima.

2. Identifikacija projekta

Prva identifikacija ideja za buduće i potencijalne projekte na osnovu identifikovanih potreba. Potencijalni neposredni korisnici projekta se konsultuju kako bi se obezbijedila potvrda procijenjene potrebe i njihova podrška ideji projekta.

Svaki program ili projekat treba da se razvija uz razgovore i saradnju sa korisnicima i drugim zainteresovanim stranama. Svi koji su uključeni treba da se slože oko problema, ciljeva projekta i očekivanih rezultata. Bez učešća zainteresovanih strana u fazi identifikacije, bilo bi teško podići svijest o "vlasništvu" i prednosti o budućem projektu. Iskustvo je pokazalo da programi i projekti razvijeni na bazi partnerstva sa zainteresovanim stranama imaju više šansi da postignu svoje ciljeve i daju dobre rezultate.

3. Procjena projekta

Ovo je nastavak prethodne faze. Projektna ideja identifikovana u prethodnoj fazi dalje se istražuju i procjenjuju. Nacrte opisa projekta izrađuju primaoci pomoći ili se izrada vrši nakon konsultacija sa njima.

4. Programiranje i finansiranje

Na osnovu pregovora u vezi sa projektima koji su uključeni u program, donator odlučuje da li želi da finansira predloženi program.

5. Provođenje i praćenje projekta

Projekat se provodi u dogovoru sa donatorom, a vrše se i redovne provjere da li se sve odvija po planu.

6. Ocjena

Po završetku, rezultate projekta ocjenjuju nezavisni stručnjaci kako bi utvrdili da je projekat postigao predviđene ciljeve.

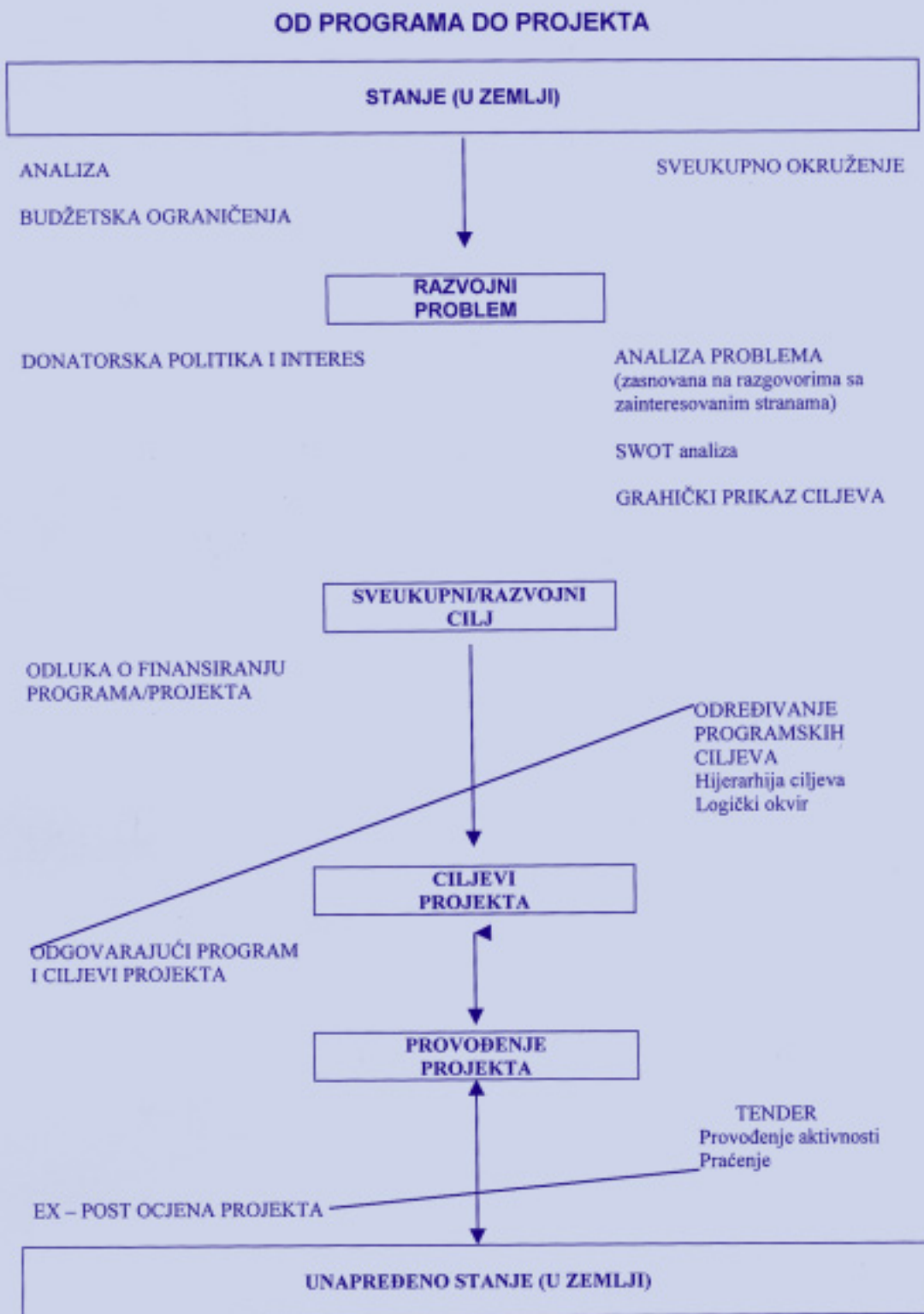
Upravljanje projektnim ciklusom je ciklus koji se odvija kružno: ocjenjivanje na kraju ciklusa daje poti-

caj novim projektnim idejama da postanu dio nove faze identifikacije u nekom drugom ciklusu.

Upravljanje projektnim ciklusom je postala uobičajena tehnika koju primjenjuju sve multilateralne agencije, kao i rastući broj bilateralnih programa saradnje. Šest faza nika-

da se ne mijenja, a instrumenti su vrlo slični. Međutim, terminologija se ponekad razlikuje od jedne institucije do druge, zbog različitih unutrašnjih procesa i institucionalnih posebnosti.

M. IDRIZOVIĆ

- KOMORA FBiH
- KOMORSKA MREŽA
- PRODAJA KOMPANIJA
- REGISTAR KOMPANIJA
- PRIVREDNI PROPISI
- KREDITNE LINIJE
- PONUDA I POTRAŽNJA
- INVESTIČIONI PROJEKTI
- BUSINESS JOURNAL
- REGISTRUJTE BIZ.BA
- AKTUELNOSTI
- LINKOVI
- KONTAKT STRANICA
- GLASNIK KFBiH
- PUBLIKACIJE

A
POBORA FBiH

datum: 24-10-2007
vrijeme: 11:29

Drugi

{ dobro došli na web prezentaciju Komore FBiH }

Odaberite jedan od linkova
"u fokusu" sa desne strane ili za
navigaciju koristite meni koji
se nalazi lijevo.

REGISTAR

PRIVATIZACIJA

NIC.BIZ.BA

EVROPSKA UNIJA

{ *Aktuelnosti*

Najnoviji događaji i inicijative Komore Federacije

Imajući u vidu aktuelnu ekonomsku situaciju u Federaciji BiH, odlučili smo da svojim članicama i potencijalnim poslovnim partnerima iz inozemstva, kroz ovu web prezentaciju, ponudimo niz korisnih informacija

Postanite legitimni
član Komore >

Dobro došli na Internet prezentaciju Privredne-Gospodarske komore FBiH.

Privredna komora FBiH je asocijacija koja je konstituirana novembra 1999. godine, a nastala je kao posljedica usaglašavanja organizacije komorskog sistema sa novim ustrojstvom Države BiH sukladno Daytonskom mirovnom sporazumu.

Imajući u vidu aktuelnu ekonomsku situaciju u Federaciji BiH, odlučili smo da svojim članicama i potencijalnim poslovnim partnerima iz inozemstva, kroz ovu web prezentaciju, ponudimo niz korisnih informacija i, na taj način, doprinesemo bržoj rekonstrukciji ratom razorene privrede u Federaciji BiH.

Želimo vam uspješan rad.

business journal

23.10 > EU PLANIRA UVOĐENJE
PLAVE KARTE ZA KVALI

17.10 > INDUSTRIJSKA
PROIZVODNJA U SEPTEMBRU
MAN

16.10 > U MOSTARU ZAPOČELA
KONFERENCIJA O MALIM

16.10 > DANAS POČINJE SAJAM ZEPS
2007

10.10 > NOVI PODSTICAJI
POLJOPRIVREDNICIMA

I.TECH NEWS
INFORMACIONE TEHNOLOGIJE
I TELEKOMUNIKACIJE